Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria C

C/2025/3168

20.6.2025

Uznesenie Európskeho výboru regiónov – Kompas konkurencieschopnosti pre EÚ

(C/2025/3168)

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV (VR),

Kľúčové posolstvá

1. súhlasí s hodnotením Európskej komisie, že Európa nedrží krok s ostatnými veľkými ekonomikami v dôsledku **pretrvávajúceho rozdielu v raste produktivity** a že musí okamžite konať s cieľom prevziať vedenie v kľúčových technológiách, aby sa mohla stať globálnym lídrom v inováciách, produktivite a dekarbonizácii kľúčových technologických oblastí a aby obnovila svoju konkurencieschopnosť a zabezpečila si prosperitu;

2. zdôrazňuje však, že konkurencieschopnosť Európy môže byť odolná a udržateľná len vtedy, ak bude vychádzať zo silného európskeho sociálneho modelu založeného na sociálnej súdržnosti, znižovaní rozdielov a spravodlivom zdaňovaní;

3. podporuje **tri transformačné požiadavky** a **horizontálne faktory** uvedené v kompase, ktoré sú potrebné na podporu konkurencieschopnosti;

4. zdôrazňuje, že navrhované horizontálne faktory by nemali viesť k centralizovanejšiemu modelu riadenia zameraného výlučne na dialóg medzi Komisiou a národnými vládami na úkor orgánov na nižšej ako celoštátnej úrovni a účinnej integrácie územných aspektov;

5. odkazuje na **záväzok predsedníčky von der Leyen v strategických usmerneniach** „prisúdiť regiónom ústredné postavenie v našej práci“, a preto navrhuje, aby **inštitúcie EÚ, národné vlády, miestne a regionálne samosprávy a súkromný sektor spolupracovali na vykonávaní kompasu a presadzovali miestne orientovaný prístup**;

6. požaduje jasné **zásady, ako bude táto spolupráca medzi všetkými úrovňami verejnej správy** fungovať pri vykonávaní kompasu počas nasledujúcich piatich rokov, a navrhuje **nové partnerstvo** medzi Európskym výborom regiónov a Komisiou na vykonávanie kompasu, ktoré by zahŕňalo:

— realizáciu **systematických posúdení územného vplyvu** kľúčových iniciatív kompasu, ktoré majú priamy vplyv na obce a regióny v celej EÚ,

— začlenenie práce **siete VR RegHub**, ktorá poskytuje spätnú väzbu o vykonávaní právnych predpisov EÚ v praxi, ako súčasť každoročných **dialógov príslušných komisárov o vykonávaní**,

— usporiadanie **každoročnej politickej diskusie o aktuálnom stave kompasu** a jeho vplyve na miestne a regionálne samosprávy s cieľom zmerať pokrok vo zvyšovaní konkurencieschopnosti,

— zabezpečenie, aby **nástroj na koordináciu v oblasti konkurencieschopnosti** zohľadňoval rozmanitosť (kapacity a zraniteľné miesta) európskych území a rozdelenie právomocí v rámci členských štátov,

— zabezpečenie rýchleho využívania výsledkov **práce platformy Fit for Future (F4F)** v praxi. VR sa zaväzuje aktívne sa podieľať na budúcej práci platformy v oblasti vhodnosti a zjednodušenia právnych predpisov a požaduje, aby sa pracovné postupy platformy F4F rozšírili na predlegislatívnu fázu, čím sa zaručí miestne relevantný a konzistentný prístup založený na dôkazoch, a to počas celého legislatívneho cyklu, a

— zabezpečenie, aby hodnotenia územného vplyvu zohľadňovali realitu regiónov, ktoré čelia vážnej hrozbe vyľudňovania a starnutia. Územná rozptýlenosť, starnutie a nízka hustota obyvateľstva spolu s nedostatkom kritického množstva podnikov bránia účinnému vykonávaniu jednotných politík hospodárskej súťaže. V kompase by sa mali stanoviť ukazovatele a nástroje prispôsobené týmto regiónom, pričom by sa mali uznať ich štrukturálne obmedzenia, ale aj ich potenciál, čím by sa zaručila spravodlivá a účinná integrácia do európskej stratégie;

7. zdôrazňuje, že **čisto sektorové posúdenie konkurencieschopnosti Európy** nestačí na zvýšenie rastu produktivity v celej EÚ;

8. konštatuje, že miestne a regionálne samosprávy sú **kľúčovými hnacími silami konkurencieschopnosti**, pretože plnia strategický program EÚ v praxi a účinne podporujú inovačné ekosystémy prostredníctvom investícií a verejného obstarávania;

9. je presvedčený, že konkurencieschopnosť a územná, hospodárska, digitálna a sociálna súdržnosť sú navzájom prepojené a sú základnými prvkami fungovania a ďalšieho rozvoja **jednotného trhu**;

10. obhajuje vykonávanie opatrení na riešenie demografických výziev, aby sa dosiahli ciele kompasu;

11. víta navrhovaný **nástroj na koordináciu v oblasti konkurencieschopnosti** na zlepšenie koordinácie politík na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni, vyjadruje však poľutovanie nad tým, že v kompase konkurencieschopnosti sa uvádza len málo informácií o tom, ako by mal fungovať, a chýbajú akékoľvek informácie o mechanizme na prispôsobenie politík EÚ, ak by nedokázali zvýšiť konkurencieschopnosť EÚ. VR preto opätovne vyzýva, aby tento nástroj citlivo zohľadňoval územný rozmer a opieral sa o zásady uvedené v tomto uznesení;

12. vyjadruje znepokojenie nad tým, že opatrenia na **financovanie konkurencieschopnosti** môžu byť výrazne nižšie než dodatočné investície vo výške 750 – 800 miliárd EUR ročne, ktoré sú potrebné podľa Draghiho správy. Prioritou musí byť zabezpečenie výraznejšej a strategickejšej mobilizácie súkromného kapitálu. Emisia ďalších spoločných dlhopisov na financovanie spoločných investičných projektov by mala byť súčasťou širšej diskusie o financovaní dlhodobého rozpočtu EÚ po roku 2027;

13. konštatuje, že podniky uvádzajú vysoké regulačné zaťaženie v EÚ ako jednu z hlavných prekážok rastu a investícií. Víta cieľ Komisie znížiť náklady na všetku administratívnu záťaž o 25 % pre všetky spoločnosti/podniky a o 35 % pre malé a stredné podniky a súhlasí s tvrdením uvedeným v kompase, že obnovenie konkurencieschopnosti Európy si vyžaduje, aby sa pri znižovaní byrokracie zašlo oveľa ďalej než predtým. Zdôrazňuje, že účinné úsilie **o zjednodušenie a zníženie administratívneho zaťaženia** je nevyhnutné na zvýšenie konkurencieschopnosti EÚ pri súčasnom **dodržiavaní jej hospodárskych, sociálnych a environmentálnych noriem, zabezpečení regulačnej stability a rešpektovaní zásad lepšej právnej regulácie**;

14. opakuje výzvu uvedenú v Draghiho správe, aby Komisia pred prijatím nových právnych predpisov na začiatku každého funkčného obdobia systematicky posudzovala a vykonávala záťažové testovanie všetkých existujúcich právnych predpisov a pravidiel EÚ. Potom by mala nasledovať kodifikácia a konsolidácia právnych predpisov EÚ podľa jednotlivých oblastí politiky vrátane zjednodušenia a odstránenia prekrývania a nekonzistentnosti v celom legislatívnom reťazci s cieľom zlepšiť konzistentnosť a konkurencieschopnosť právnych predpisov;

Preklenutie inovačnej priepasti

15. zdôrazňuje, že **výskum a inovácie** sú základom konkurencieschopného rastu v Európe, a s odkazom na článok 182 ZFEÚ sa zasadzuje za to, aby boli všetky opatrenia v tejto oblasti naďalej začlenené do samostatného rámcového programu v snahe zahrnúť celý výskumný a inovačný reťazec od základného výskumu až po výrobky, a tým zabezpečiť budúcu konkurencieschopnosť Európy;

16. zdôrazňuje, že je potrebné zintenzívniť úsilie o rozvoj miestne orientovaných inovačných ekosystémov s cieľom v plnej miere riešiť nerovnosti v oblasti inovácií a odstrániť rozdiely v tejto oblasti v rámci Európy, ale aj medzi EÚ a USA, ako aj Čínou;

17. zdôrazňuje, že je potrebné urýchlene zvrátiť trend čoraz častejšieho odchodu startupov a scaleupov z Európy. Vyzýva Komisiu, aby pokročila v dobrovoľnom **28. právnom režime pre inovatívne podniky** a analyzovala jeho potenciálny územný vplyv. Zdôrazňuje, že je potrebné, aby sa z dlhodobého rozpočtu EÚ investovalo do inteligentných cezhraničných programov, ktorých cieľom je podporiť medziregionálne hodnotové reťazce a posilniť regionálne inovačné ekosystémy;

18. zdôrazňuje, že v záujme zvýšenia konkurencieschopnosti je nevyhnutné skombinovať excelentnosť v oblasti výskumu a inovácií s výrobnými znalosťami a kapacitami: s cieľom posilniť odolnosť by sa mali podporovať a uľahčovať činnosti v oblasti špičkových technológií na celej stupnici technologickej pripravenosti, a to od základného výskumu až po uvedenie na trh a ďalšie zavádzanie do priemyselnej praxe.

19. podporuje rozvoj **uznávania zručností**, zvyšovanie ich úrovne, rekvalifikáciu a celoživotné vzdelávanie ako piliere konkurencieschopnosti EÚ, keďže hospodárska budúcnosť EÚ závisí od udržania vysoko kvalifikovanej, prispôsobivej a inovatívnej pracovnej sily. V tejto súvislosti vyzdvihuje kľúčovú úlohu miestnych a regionálnych samospráv pri zosúlaďovaní rozvoja zručností s hospodárskymi potrebami. Pripomína, že začlenenie do trhu práce zahŕňa aj zníženie štrukturálnych prekážok, najmä pre ženy, a zabezpečenie spravodlivých pracovných podmienok, ako je zakotvené v Európskom pilieri sociálnych práv;

20. vyjadruje poľutovanie nad tým, že v oznámení sa jasne neodkazuje na Európsku zelenú dohodu, keďže záväzky prijaté v tomto rámci majú zásadný význam pre konkurencieschopnosť EÚ, pretože umožňujú dlhodobé plánovanie verejných orgánov, súkromných podnikov a občanov;

Spoločný plán dekarbonizácie a konkurencieschopnosti

21. súhlasí s tým, že prechod na dekarbonizované hospodárstvo by mal prispieť k európskej konkurencieschopnosti, ale zdôrazňuje, že na dosiahnutie spravodlivej, zelenej a digitálnej transformácie ako nevyhnutnej súčasti reformovanej politiky súdržnosti je potrebná dodatočná podpora;

22. upozorňuje, že **čoraz väčšie dopady zmeny klímy** predstavujú vážnu hrozbu pre sociálnu bezpečnosť a konkurencieschopnosť EÚ. Zdôrazňuje, že hospodársky rast musí sprevádzať znižovanie emisií skleníkových plynov a poukazuje na to, že **model misie Klimaticky neutrálne a inteligentné mestá by sa mohol stať základným kameňom politiky EÚ v oblasti konkurencieschopnosti** (s odhadovanými investíciami vo výške 650 miliárd EUR poskytujúcimi obrovský inovačný potenciál a obchodné príležitosti v kľúčových odvetviach);

23. prízvukuje, že rovnako kľúčovým rozmerom stratégie konkurencieschopnosti EÚ je adaptácia na zmenu klímy. Vyzýva na väčšiu podporu miestnych a regionálnych samospráv a priemyselných odvetví pri vypracúvaní stratégií odolnosti proti zmene klímy vrátane zlepšenia infraštruktúry. Vyzdvihuje význam začlenenia adaptačných opatrení do hospodárskych a priemyselných politík s cieľom zabezpečiť dlhodobú konkurencieschopnosť a sociálnu stabilitu;

24. víta zverejnenie **Dohody o čistom priemysle**, ktorá má riešiť pretrvávajúce problémy priemyselných odvetví snažiacich sa o dekarbonizáciu, ale poukazuje na to, že na zabezpečenie účinného vykonávania priemyselnej politiky je potrebný silný územný rozmer a ďalšia podpora pre regióny s energeticky náročným priemyslom;

25. víta zámer EK predložiť v roku 2025 investičný plán pre udržateľnú dopravu, ako aj ďalšie súvisiace iniciatívy, najmä ambiciózny plán európskej vysokorýchlostnej železničnej siete. Súhlasí s cieľom EK urýchliť dekarbonizáciu celého odvetvia dopravy ekonomicky najefektívnejším spôsobom a zdôrazňuje potrebu prístupu zohľadňujúceho územné hľadisko s cieľom podporiť maximálnu prepojenosť a prístup;

26. víta **Akčný plán pre prijateľné ceny energie** s pripravovanými iniciatívami na zníženie nákladov na energiu pre občanov, podniky a priemysel a vyzýva na vytvorenie skutočnej európskej energetickej únie s plne integrovaným a dobre prepojeným trhom v celej EÚ a s dobre fungujúcim systémom riadenia v jej jadre. Zdôrazňuje potrebu podporiť miestnu výrobu energie a ďalej zapojiť súkromný sektor do energetickej transformácie;

27. vyzdvihuje význam posilnenia hospodárskej odolnosti jednotného trhu, keďže je naďalej vystavený tlaku zvonku i v rámci EÚ, pretože členské štáty presadzujú krátkodobé individuálne záujmy prostredníctvom jednostranných opatrení, ako sú neodôvodnené cezhraničné prekážky obchodu a dotácie pre vnútroštátne priemyselné odvetvia; Pre MSP je navyše problematické zvládať rozdielne predpisy v jednotlivých členských štátoch, najmä pokiaľ ide o normy udržateľnosti. Táto nedostatočná harmonizácia zvyšuje náklady na dodržiavanie predpisov a komplikuje cezhraničné operácie, a preto je prekážkou, ktorú treba riešiť.

28. zdôrazňuje, že konkurencieschopnosť a rast Európy sú založené na otvorenom hospodárstve začlenenom do globálnych hodnotových reťazcov. Je dôležité, aby Európa presadzovala hodnoty voľného obchodu a multilateralizmu. V tejto súvislosti je nevyhnutné, aby Európa diverzifikovala svoj vývoz aj inam než do USA a Číny a posilnila dohody o voľnom obchode;

29. rovnako je dôležité, aby kompas konkurencieschopnosti zahŕňal praktické a finančné mechanizmy podpory pre malé podniky v tradičných odvetviach, ako je cestovný ruch alebo poľnohospodárstvo, aby sa zelená a digitálna transformácia nevnímala ako ďalšia záťaž, ale ako dostupná príležitosť. Súčasťou regulácie by mala byť aj lokalizovaná odborná príprava, posilnenie spolupráce podnikov a spoločná digitalizácia;

30. zdôrazňuje, že **prechod na obehové hospodárstvo** by mal byť strategickým imperatívom pre konkurencieschopnosť EÚ, pričom by sa mala zvýšiť autonómia a odolnosť EÚ. Vyzýva na výrazné zvýšenie podpory EÚ pre mestá a regióny pri vývoji a zavádzaní systémových obehových riešení, najmä prostredníctvom verejného obstarávania;

Zníženie závislostí a zvýšenie bezpečnosti

31. podčiarkuje, že EÚ nesmie váhať s použitím ochranných nástrojov, ako sú **nástroje na ochranu obchodu** a nariadenie o zahraničných subvenciách, aby zabezpečila, že podniky v EÚ nebudú poškodené nekalou hospodárskou súťažou zo strany zahraničných spoločností. V tejto súvislosti je tiež dôležité vyzdvihnúť naliehavú potrebu prijať **balík právnych predpisov na reformu colnej únie**;

32. upozorňuje na to, že pre konkurencieschopnosť EÚ je nevyhnutné zabezpečiť **spoľahlivé a diverzifikované dodávky surovín**, najmä tých, ktoré sa považujú za kritické a strategické, pretože sú kľúčovými vstupmi pre energetiku, výrobu potravín, stavebníctvo a priemyselné odvetvia. Zdôrazňuje význam Európskej aliancie pre suroviny a víta najmä skutočnosť, že je otvorená aj pre regióny;

33. považuje posilnenie európskej bezpečnosti a odolnosti za prioritu a zdôrazňuje, že investície do obrany a technológií dvojakého použitia by mali prispievať aj ku konkurencieschopnosti a regionálnemu rozvoju;

34. trvá na tom, aby Komisia (aj vzhľadom na zvýšenú potrebu **investícií do** bezpečnosti a **obrany**) posilnila **politiku v oblasti kozmického priestoru** a výrazne zvýšila investície do satelitného systému Galileo a umožnila aj jeho vojenské využitie. Odporúča, aby sa údaje z kozmického priestoru využívali aj na monitorovanie environmentálnych rizík a predchádzanie klimatickým katastrofám;

35. zdôrazňuje, že **vyspelé technológie, ako sú kľúčové odvetvia polovodičov, biotechnológie a umelej inteligencie**, majú zásadný význam pre zabezpečenie konkurencieschopnosti a technologickej suverenity EÚ. Poukazuje na to, že miestne a regionálne samosprávy sú kľúčovými aktérmi pri šírení umelej inteligencie pre súkromný aj verejný sektor a majú vhodné postavenie na to, aby prostredníctvom priameho zapojenia verejnosti a väčšej transparentnosti budovali dôveru v riešenia v oblasti umelej inteligencie.

V Bruseli 3. apríla 2025

Predsedníčka
Európskeho výboru regiónov
Kata TÜTTŐ